

martin
selner
**autismus
& chardonnay
pozdní sběr**

© Martin Selner, 2019

ISBN 978-80-7432-975-3 (Paseka)

ISBN 978-80-88290-31-5 (Pasparta)

Pro twitterový účet **@cvrliky**,
bez něhož by blog Autismus & Chardonnay
možná nikdy nevznikl.

**Potkáme s dětmi
pejska.**

Dítě: „Co jí pejsek?“

**Já: „Většinou
granule.“**

**Dítě: „Taky bych si
dala.“**

**Já: „To si děláš snad
srandu.“**

**Dítě: „Já vím,
na večeři je ještě
brzo.“**

Branka & listí

Čeká na mě u branky už od okamžiku, kdy jsem jí slíbil, že spolu půjdeme ven. Nevím, jestli já jsem moc pomalý, nebo ona moc rychlá. V autistickém světě je čas relativní. V autistickém světě a ve světě Alberta Einsteina.

Začne být netrpělivá, nesnáší čekání. Kýve se ze strany na stranu. Občas vykřikne. Psi v ulici zpozorní, protože jsou zvyklí, že u branky dělají kravál jen oni. Zavolám na ni, že vezmu ještě něco dobrého k svačině a vyrazíme.

„Už nechci čekat,“ ozve se od branky.

To je signál, že bych měl bez ohledu na relativitu času zrychlit, jinak hrozí, že se začne třeba škrábat nebo kousat do ruky. Když se jí něco nelíbí, často si podobným způsobem ubližuje. U autistů to není nic neobvyklého, takže by jeden řekl, že bych si na to už mohl zvyknout. Ale můžete se snažit ošetřovat krvavé ranky, jak chcete, vždycky nějaká zůstane, ať už na něčí ruce nebo třeba ve vás.

„Tak, a můžeme vyrazit,“ oznámím dívce, jen co doběhnu k brance.

„Nemůžeme. Musím na záchod.“

„A proč sis nedošla mezitím, cos tu na mě čekala?“

„Protože jsem na tebe čekala.“

Když za námi konečně zavřu branku, zamíříme na hřiště. Chytne mě za ruku a během procházky se už málokdy pustí.

9 Prohlížím si její ruce, nesou stopy opakovaného poškrábání.

Pokud je našťvaná, chodí jen po levé straně chodníku, ale dnes nám cesta ubíhá bez komplikací.

To na ní obdivuju, protože když jsem našťvaný já, odmítám chodit úplně.

„Dneska nám to jde moc hezky, mám radost,“ pochválím ji.

„Jo, dneska ti to jde,“ odpoví.

Cestou trhá ze stromů listí. List si prohlédne a pak zahodí. Nemyslím si, že by se nějak zvlášť zajímala o stromy, prostě jí to jen dělá dobře. Sám dělám spoustu nesmyslných věcí, když potřebuju zahnat nudu. Vlastně můžu být rád, že třeba nekouří. Má autismus, a jak znám její vztah k rituálům, kouřila by pravidelně.

Na hřišti si pochutnáváme na sušenkách BeBe Dobré ráno. Zjistili jsme, že se dají pohodlně jíst i odpoledne. Jakmile spořádá svoji porci sušenek, opět mě chytne za ruku – má ji celou od drobků. Ruce se jí potí, takže nám za chvíli mezi dlaněmi vznikne sušenkový korpus na dort.

Pomalu trávíme svačinu na lavičce a v tichosti pozorujeme malé děti a jejich maminky, jak si na hřišti hrají. Nevím to jistě, ale všechny děti vypadají na první pohled zdravě. Říkám si, jestli to vidí i ona. Jestli vnímá rozdíl mezi sebou a zdravými lidmi. V duchu si slibuju, že jednou seberu odvalu a zeptám se jí na to.

Na hřiště přicházejí další maminky. Dívka se opět začne kývat. Už tu na ni je moc lidí. Vztah autistů k ostatním lidem je specifický. Spočívá především v hledání optimální blízkosti. Tohle hledání představuje nikdy nekončící proces.

Procházíme parkem, kde maminky s dětmi vystřídali pejskaři a jejich miláčci. V praxi to mnohdy neznamená až takový rozdíl. Dívka kromě pejskařů zdraví štěkotem i jejich psy.

„Tohle nedělej,“ upozorním ji. „Nemají to rádi.“

„A co mají rádi?“

„Zkus je třeba pohládit, pokud ti to dovolí.“

Radu si vezme k srdci a o pár minut později psa normálně pozdraví a jeho páníčka pohládí. Následně mu ještě dopne zip

na mikině, protože mít zip jen tak na půl v autistickém světě není možné. To si majitel psa ani pes samotný už pochopitelně nenechají líbit a my jsme nuceni poněkud přidat do kroku, a to zcela opačným směrem, než mají namířeno oni.

Když už není žádný pejskař v dohledu a můžeme opět trochu zvolnit, pocítíme v nohou únavu. Rozhodneme se vrátit se do stacionáře. Míjíme venkovní posilovnu, kde jsou různé lavice ze dřeva a závaží pro potenciální sportovce. Dívka si znaveně lehne na jednu z těch lavic s dovětkem, že jde spát.

„No jo, ale tady píšou, že to slouží k procvičování prsních svalů, a ne na spaní.“

„Ale ty já dnes cvičit nechci.“

„A co teda chceš?“

Posadí se řekne: „Špagety.“

**Dítě: „Kdy bude
večer?“**

Já: „Až bude tma.“

**Dítě: „A teď je
večer kde?“**

**Já: „Na druhý straně
zeměkoule.“**

**Dítě: „Se maj, tam
už můžou večeřet.“**

Tábor & fotbal

Finále mistrovství světa ve fotbale mě a mé děti zastihlo na letním táboře. Tuhle shodu náhod jsem bral jako znamení, že nastal čas konečně je zasvětit do pravého fandění. I když Česká republika na mistrovství nepostoupila, což se dalo mimo jiné poznat i podle absence vlaječek na zpětných zrcátkách aut, pořád bylo komu fandit. A já se nemohl dočkat.

„Ale jen když se budou chtít dívat i děti,“ upozornila mě paní ředitelka na skutečnost, že se v práci nemůžu jen tak dívat na fotbal. A tak jsem je šel oslovit, jestli by někdo neměl zájem. Chtěl jsem k nim být zcela upřímný. Po vzoru velkého Dona Corleone jsem jim tedy předložil nabídku, která se neodmítá:

„Buď půjdeme pěšky na výlet, pravděpodobně to bude dost do kopce, docela daleko a je možný, že potkáme i nějaký hady, nebo se můžeme z postele dívat na finále mistrovství světa a jíst u toho brambůrky. Případně u toho můžete být i trochu sprostý.“

Nikdy bych nevěřil, že mezi autisty je tolik fanoušků fotbalu.

Samozřejmě že je fotbal ani trochu nezajímá, často si ho pletou s hokejem. Někteří by možná raději viděli i ty hady. A až dojí brambůrky, včetně těch, které jim upadly na zem, nejspíš u toho taky usnou. Tohle všechno už vím.

Myslím si ale, že jim jde o něco jiného. Nemá na to ani tak

sledování fotbalu nějak uzdravilo. Dává jim jednoduše prostor na chvíli nemyslet na autismus. Ostatně mně také.

Televize běží, veškeré jídlo, pití a děti pro případ pohlavku jsou na dosah.

„Budem fandit Francii, nebo Chorvatsku?“ zeptal jsem se ještě před výkopem.

„Já fandím mámě,“ ozve se hlas za mnou.

„Máma snad hraje fotbal?“

„Občas divadlo, říká táta,“ vysvětlí hlas.

Nejdříve jsme společně fandili Chorvatsku, protože některé děti tam byly na dovolené, a tudíž k němu mají blíže. Jenže jak postupně Francie Chorvaty válcovala, děti začaly fandit jí.

Ve skutečnosti měly radost z každého gólu a faulu, protože to byly jediné okamžiky, kdy mohly říct něco sprostého. Těžko jsem jim to mohl zakázat, když jsem sám měl co dělat, abych se ovládal.

„Au au, sakra!“ okomentovalo jedno z dětí faul na útočícího hráče Francie.

„Ani se ho nedotkl, normálně to nasimuloval,“ zareaguju a vše jim ukazuju při zpomaleném záběru.

„Co to je ‚nasimuloval‘?“ zeptá se jedno z dětí.

„Viš, jak se ti občas nechce do školy a děláš, že tě bolí břicho?“ snažím se mu to přiblížit.

„Jo, to je dobrý,“ řekne pobaveně.

„Tak to simuluješ.“

„To jsem nevěděl.“

Někteří během první půlky usnuli, vzbudila je až hlasitá reklama o poločase. Ten probíhal jako na běžném stadionu – před záchodem se utvořila fronta. Já jsem během přestávky došel pro večeri.

Jeden z chlapců se mi během druhého poločasu svěřil, že se s tátou taky dívají na fotbal. „Tak mu pak můžeš vyprávět,

žes koukal na finále, co?“ Chlapec začne zběsile přikyvovat, jak se těší na to, až se tátovi pochlubí. Ví, že mu to později budu muset připomenout. Zároveň si ale uvědomím, s čím se ve své praxi setkávám poměrně často. A to, že většina mých dětí nebo dospělých autistů dělá mnoho věcí jen proto, aby udělala radost někomu jinému. Je to jejich největší motivace.

Slíbím si, že jakmile skončí zápas, tenhle postřeh si někam zapíšu pro případ, že se mě zase někdo zeptá, co bych se naopak já chtěl naučit od svých dětí.

Na konci zápasu jsou unavení hráči i děti. Takže po nezbytných úkonech před spaním (vyčistit zuby a aspoň trochu vyčůrat) si jdou pomalu lehnout.

„Kdy se hraje další finále?“ zeptá se jedno z nich s rukou položenou na klíce.

„Až za čtyři roky,“ odpovím.

„Jdu spát, to čekat nebudu,“ zavře za sebou dveře do pokoje.

Myslím si, že každý z nás potřebuje zažít takové ty obyčejné věci. Věci, které jsou pro nás samozřejmé a které si uvědomíme, až když nám začnou chybět. Někdy je mojí pracovní náplní prostě jen hledat cesty k obyčejným věcem. Někdo tomu říká dívat se na fotbal.

**Jeden kluk se
chystá škrtit
druhého.**

**Já: „Přijde ti to jako
v pořádku?“**

**Kluk: „Vždyt' mám
čistý ruce!“**